

Tárgytematika

Helyi társadalom

NGM_RT009_1

Tárgyfelelős neve: dr. Csizmadia Zoltán

Félév: 2012/13/1

Beszámolási forma: Vizsga

Tárgy heti óraszám: 4/0/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

A helyi társadalom tantárgy a településszociológiai hagyományokra építve mutatja be egy térben koncentrált, bizonyos szempontból homogén, az egyén és a makrotársadalom közti mezoszféra sajátosságait, amelyet legpontosabban egy településsel lehet azonosítani. A tantárgy célja a témakör alapfogalmainak ismertetése mellett, az hogy a helyi társadalmi élet számos dimenziójából egyet-egyét kiragadva bemutassa, miként formálja át a lokális lépték a társadalmi, gazdasági és politikai mechanizmusokat. A tananyag alapján átfogóbb és pontosabb kép alakulhat ki arról, hogyan szerveződik és működik egy közösség.

A gyakorlati órák célja egy helyi társadalom sajátos problémájának, egyedi jelenségének a felmérése, feldolgozása és prezentálása, majd megvitatása. A kurzus előadásaival párhuzamosan haladva az 1-4 hetekben megtörténik a hallgatók önálló esettanulmányának elkészítéséhez szükséges felkészülés (témaválasztás, elméleti kérdések, módszertani problémák stb.), illetve az előzetes egyéni feltáró munka elkezdése. Az 5 héttől kezdődően a választott feladat komplexitásától függő sorrendben kell prezentálni a saját kutatási eredményeket, amelyet egy vita követ. A témaválasztás követheti az előadás tematikát, de önálló ötlet is felvethető.

TANTÁRGY TARTALMA

1. Tér, hely, társadalom
2. Új társadalmi keretek – modernitás és posztmodernitás
3. Globalizáció, lokalizáció, glocalizáció
4. Egyén és közösség viszonya
5. A helyi társadalom fogalma és dimenziói
6. Város és vidék különbsége
7. Vidéki társadalom a rendszerváltás előtt
8. Vidéki társadalom a rendszerváltás után
9. Helyi hatalom és politika (elméleti alapok)
10. Helyi kormányzás (gyakorlati aspektusok)
11. Helyi nyilvánosság, közvélemény – a nyílt társadalom lokális paraméterei
12. Helyi társadalmi konfliktusok
13. Integráció, szolidaritás, bizalom – társadalmi tőke, intra- és interlokális hálózatok
14. A vidéki társadalom jövője – lehetőségek és veszélyforrások

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

- A gyakorlati kurzus féléves önálló feladatának (tanulmány és prezentáció) teljesítése +

szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

- A szóbeli vizsga anyaga a kötelező irodalom és az órán elhangzott előadások.
- A féléves feladat nem megfelelő teljesítése a félév aláírásának és a vizsgára bocsátásnak a megtagadását vonja maga után.

KÖTELEZŐ IRODALOM

- Bóhm Antal 1996. *A helyi társadalom*. Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola Társadalomtudományi és Közművelődési Tanszéke.
- Csire András – Kovács Imre 2002: Vidéki történet. In: Kovács I. szerk. *Hatalom és társadalom. A posztkommunizmus vége*. Budapest: Napvilág Kiadó. 219–308.
- Szirmai Viktória. *A településszociológia alapjai*. Településtudományi Felsőoktatási Füzetek. www.terport.hu/download.php?ctag=download&docID=5623
- Vitányi Iván 2007. *Új társadalom – Új szemlélet*. Napvilág kiadó, Budapest. 17–132.
- Pálné Kovács Ilona 2008. *Helyi kormányzás Magyarországon*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó. 11–30; 48–60; 87–113; 227–274.

Ajánlott irodalom

- Adorka Rudolf 2006. *Bevezetés a szociológiába*. Osiris, Budapest. 2006 (második bővített kiadás) 201–232.
- Albert József 2001. *Helyi társadalmi konfliktusok a nyolcvanas és kilencvenes években*. Veszprém: Veszprémi Egyetemi Kiadó
- Anthony Giddens 2008. *Szociológia*. Osiris, Budapest. 2008 (második kiadás) 43–73.
- Cséfalvay Zoltán 2004. *Globalizáció 1.0 – 2.0*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 11–91; 145–227.
- Csizmadia Zoltán – Molnár Balázs – Váradi Zsuzsanna 2009. *A nagyvárostérségi elit társadalmi konfliktusérzékenysége*. In: Szirmai, V. (szerk): *A várostérségi versenyképesség társadalmi tényezői*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó. 129–141.
- Csizmadia Zoltán 2002. Robert Putnam: *Bowling Alone*. (recenzió) *Szociológiai Szemle*. 3. szám pp. 183–193. (<http://www.socio.mta.hu/mszt/20023/cszimadi.htm>)
- Csizmadia Zoltán 2003. *Az önkormányzati társulások hálózati struktúrái*. In: Szretykó György (szerk.): *A helyi társadalom szociológiai dimenziói*. Pécs: Comenius Kiadó.
- Csizmadia Zoltán 2009. *A társadalmi konfliktus problematika elméleti megalapozása*. In: Szirmai, V. (szerk): *A várostérségi versenyképesség társadalmi tényezői*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó. 123–129.
- Enyedi György – Horváth Gyula (szerk.) 2002. *Táj, település, régió. (Magyar Tudománytár 2.)* Budapest: MTA Társadalomkutató Központ – Kossuth Kiadó. 193–230; 317–333.
- Glatz Ferenc 2008. *A vidéki Magyarország jövője. Vitaanyag*. In: Glatz Ferenc. *Új vidékpolitika*. Budapest: MTA Társadalomkutató Központ. 15–66.

(www.mtatk.hu/pdf/parb_tervtan.pdf)

- Kabai Imre – Mareyin Kiss József – Dénes Attila 2001. A helyi nyilvánosság és a helyi médiumok. Jelenkutató Intézet.
(<http://www.mjvsz.hu/resorcea/5/SP7QuIQOoGBW4gBUyof8CtHhl.pdf>)
- Kovách Imre – Nagy Kalamász Ildikó 2006. Társadalmi és területi egyenlőtlenségek. In. Kovách Imre (szerk.): *Társadalmi metszetek*. Budapest: Napvilág Kiadó. 161–177.
- Kulcsár Kálmán – Bayer József (szerk.) 2003. *Társadalom, politika, jogrend. (Magyar Tudománytár 4.)* Budapest: MTA Társadalomkutató Központ – Kossuth Kiadó (A vidéki Magyarország az ezredfordulón. 141–158.)
- Letenyei László 2004. *Településkutatás. A települési és térségi tervezés társadalomtudományos megalapozása*. Budapest: L'Harmattan; Ráció Kiadó. I. kötet.
- Nemes Nagy József 1998. *A tér a társadalomkutatásban* (Bevezetés a regionális tudományba) (1. 3. 4. 5. fejezet)
(http://geogr.elte.hu/ref/REF_Kiadvanyok/Ter_a_tarskutban/A_Ter_a_tarsadalomkutatas_ban_NNJ.htm)
- Niedermüller Péter 2006. A lokalitás metamorfózisai. *Replika*, 2006. 56–57. sz. 33–44.
(www.replika.hu/archivum)
- Pál László 1984. Kísérlet a helyi társadalom “dimenzióinak” a megragadására. In.: Bóhm Antal-Pál László (szerk.) *Helyi társadalom II. Régiók, kistájak*. MSZMP KB. Társadalomtudományi Intézete, Bp. 1984. pp. 7–23.
- Ulrich Beck 2005. *Mi a globalizáció*. Szeged: Belvedere. 31-75.
- Utasi Ágnes 2002. Integráció és szolidaritás a helyi társadalomban. In: Bayer J.(szerk.): *Politika és Társadalom*. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest. 350-378.
- Valuch Tibor 2001. *Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében*. Budapest: Osiris Kiadó. 188–213. (A paraszti társadalomtól a falusi társadalomig)
- Beluszky Pál - Sikos T. Tamás: *Változó falvaink. Magyarország falutípusai az ezredfordulón*. Budapest : MTA TAKI., 2007. 459 p., XVIII t., ill. ISBN 963-508-487-0